

RUSTIG DORP VOOR VERGETEN GROEP

Na bijna acht jaar is het Chinese Tai Wai Huis voor ouderen een feit

Utrecht, november 2007

Aedes-Actiz Kenniscentrum Wonen-Zorg
Yvonne Witter

Rustig dorp of dorp van vrede, dat is de betekenis van het Chinese Tai Wai Huis in Leidsche Rijn in Utrecht. Het huis straalt ook rust en vrede uit ondanks dat er flink en luidruchtig wordt gebouwd in deze nieuwbouwwijk. Het Tai Wai Huis opende zijn deuren op 28 februari 2007 voor 48 Chinese ouderen die graag gezamenlijk willen wonen. Het geduld van de Chinese ouderen is wel flink op de proef gesteld, want tussen het idee en de realisatie zit bijna acht jaar! Vooral onduidelijkheid en moeilijkheden rond de locatie bleken vertragende factoren te zijn.

Locatie lang struikelblok

In 1998 is het idee bij een groepje Chinese ouderen ontstaan om samen te wonen. Samen activiteiten ondernemen, aanspraak hebben en wederzijds steun geven. Dat waren de drijfveren van de initiatiefnemers. Vooral toen het voormalige Trefcentrum waar de Chinese mensen elkaar regelmatig ontmoetten werd opgeheven na een subsidiestop. De initiatiefnemers van het eerste uur hebben een woonwensenplan opgesteld en deze naar de gemeente Utrecht en naar een aantal woningcorporaties gestuurd. Woningcorporatie Mitros heeft als enige corporatie gereageerd op het plan. De wens om gezamenlijk in het centrum te gaan wonen bleek niet gerealiseerd te kunnen worden: er bleek geen plek te zijn. Een geschikte locatie vinden is lange tijd een vertragende factor geweest bij de realisering van het woonproject. Vervolgens bleef het lange tijd onduidelijk waar de woongroep dan wel tot stand kon komen. De gemeente Utrecht heeft er bij de corporatie sterk op aangedrongen met een plek op de proppen te komen. Uiteindelijk kwam Mitros met een locatie in Leidsche Rijn. In eerste instantie waren de initiatiefnemers weinig gelukkig met de plek, ver van de binnenstad van Utrecht. Uiteindelijk hebben zij hun weerstand overwonnen en de locatie met beide handen geaccepteerd. Anneke van der Herberg, consulent groepswonen ouderen van Stade Advies vertelt: "De onderhandelingen met gemeente en woningcorporaties over de toewijzing van de woonlocatie hebben 7 jaar geduurd. De belangen van de Chinese ouderen zijn niet door henzelf behartigd maar door mij. Was dat niet gebeurd, dan was Tai Wai Huis niet gerealiseerd. Chinese ouderen zijn bescheiden mensen, die de taal niet of nauwelijks geleerd hebben doordat zij jarenlang hard gewerkt hebben. Zij weten de weg in de Nederlandse samenleving niet goed te vinden. Deze projecten kunnen alleen gerealiseerd worden met deskundige ondersteuning."

Vanuit het hele land belangstelling

De belangstellenden begrepen niet goed waarom het zo lang moest duren. Van de 38 oorspronkelijk geïnteresseerden zijn er in 2005, toen de locatie duidelijk was, slechts 11 overgebleven. Er was zorg of het wooncomplex waar eerst zoveel belangstelling voor was, wel vol zou komen. Maar toen er een informatieavond georganiseerd werd, bleek dat de Chinese tam-tam goed had gewerkt: er kwamen 70 mensen vanuit het hele land kijken. Net op tijd was de regel afgesproken dat 50% van de bewoners vanuit de provincie Utrecht moest komen en 50% van daarbuiten kon komen. Zo kwam het wooncomplex snel vol.

Nederlandse les © Chris Pennarts

Samen mahjong spelen

Toen de vaart er goed in kwam, heeft de dochter van een bewoonster een cursus gegeven om de toekomstige bewoners voor te bereiden op het wonen in een woongroep-achtige setting. Over privacy en gezamenlijk dingen doen, over regels en spontane acties. In 2007 konden ze dan eindelijk het

wooncomplex betrekken. De Chinese ouderen zijn erg tevreden en genieten vooral van de aanspraak en gezelligheid.

Samen organiseren zij verschillende uitstapjes, zoals het bezoeken van Chinese winkels in Beverwijk. Of zij laten zich voorlichten over allerhande zaken, zoals over medische zaken door een Chinese dokter of over de Wmo. Maar de bewoners zijn zelf ook actief, want ze schaken samen, wisselen kooktips uit, eten samen, spelen mahjong, wandelen. Een groepje ouderen heeft 's ochtends samen een uurtje gymnastiek zonder docent erbij. De jongste bewoner is 43 jaar en de oudste is 78 jaar. Het Huis bevat 30 appartementen en één gemeenschappelijke ruimte.

Tevreden bewoners

“Ik ben heel tevreden, hoor, met de woning en ook met de plek”, vertelt de heer Ip, één van de bewoners van het Huis. De 65-jarige voormalig restaurant-eigenaar woonde 30 jaar lang in Nieuwegein dichtbij zijn restaurant. Zijn kinderen namen het restaurant tot zijn grote spijt niet over, dus toen hij het harde werken wel welletjes vond, heeft hij zijn restaurant verkocht. “Maar ik kom nog vaak even kijken hoe het gaat met het restaurant. Even bijpraten.” De heer Ip neemt deel aan de wekelijkse Nederlandse les die wordt gegeven. “In het restaurant heb ik in vergelijking tot vele andere Chinese ouderen wel veel van de Nederlandse taal geleerd, maar ik wil het verbeteren. Bovendien is de les ‘gezellig’, om maar een echt Nederlands woord te gebruiken”, lacht de heer Ip. Hij is dolgelukkig dat zijn kinderen ook in deze wijk kunnen wonen. “Dus dan heb ik mijn kinderen en kleinkinderen in de buurt. Dat is ook praktisch, want ik pas één dag op mijn kleinkinderen.”

Tai Wai Huis © Chris Pennarts

Mevrouw Lam (63) woonde totdat zij in het Tai Wai Huis kwam in Zeist. Toen haar kinderen het huis verlieten, vond zij de eengezinswoning te groot. Haar kinderen en vele vrienden van mevrouw Lam woonden in Utrecht, waardoor zij steeds meer behoefte kreeg aan een kleinere woning in Utrecht. Haar man reist veel naar China waardoor mevrouw Lam graag dichtbij andere Chinese ouderen wilde wonen. In het Tai Wai Huis vond ze wat zij zocht: een kleinere woning, in Utrecht en gezelschap dichtbij. “Ik doe aan Chinese opera zingen hier en heb voor het eerst Nederlandse les”, vertelt mevrouw Lam.

Niet alle woonwensen gerealiseerd

Specifieke woonwensen zijn er wel geweest, maar omdat het complex reeds gebouwd was, zijn een aantal woonwensen niet gerealiseerd. Zo wilden de Chinese bewoners een dichte keuken en koken op gas. Maar de keuken was al geïnstalleerd en er was geen ontkomen meer aan het elektrisch koken. In de praktijk blijken de bewoners inmiddels gewend te zijn aan deze manier van koken. “Het wokken kan ook prima op deze wijze”, aldus mevrouw Lam. Ook wilden zij graag voorzieningen in de buurt hebben. “Veel voorzieningen zijn er nog niet in Leidsche Rijn, maar die komen er nog wel”, vertelt de dochter van een bewoonster, mevrouw Kopau. “Nu is het nabijgelegen station bijna ontoegankelijk voor ouderen, want je moet een enorme hoge trap op.” De bewoners wilden ook graag een gemeenschappelijke ruimte. Die ruimte is er gekomen, alleen is die verre van optimaal, omdat het gebouw al gerealiseerd was. De ruimte kan niet flexibel ingericht worden en de kosten voor de ruimte zijn hoog. Met elkaar betalen ze de huur van 454 euro per maand voor de gemeenschappelijke ruimte.

Ondersteuning noodzakelijk

“De woningen zijn wel levensloopbestendig gebouwd, maar niet speciaal voor senioren. Dus een tip aan de woningcorporaties: bouw voor senioren levensloopbestendige woningen met een multifunctionele ontmoetingsruimte”, aldus Annke van der Herberg van Stade Advies. “Ook belangrijk is het inschakelen van een opbouwwerker of ouderenadviseur.” Een opbouwwerker van de welzijnsorganisatie Doenja helpt de ouderen bij het aanvragen van subsidies, bij het invullen van formulieren en bij het zicht krijgen op de eigen financiële situatie. “Dat hebben zij echt nodig en vele andere ouderen ook”, meent van der Herberg. “Die opbouwwerker heeft ook een belangrijke functie in de buurt.” De Chinese ouderen van het Tai Wai Huis maken weinig gebruik van zorgvoorzieningen. “Het meeste wordt in eigen kring opgevangen”, vertelt de dochter van mevrouw Kopau. “Binnenkort wordt wel voorlichting in het huis gegeven over thuiszorg en andere voorzieningen, want de meeste

mensen weten weinig van de mogelijkheden. Maar of ze er daarna meer gebruik van gaan maken, dat is nog maar de vraag”, aldus de dochter.

Niet altijd rustig

Het is niet altijd rustig in het Tai Wai huis, want de bewoners hebben last gehad van hangjongeren. Zij kwamen binnen, maakten rommel en belden zomaar aan. Deze klachten zijn doorgegeven aan de huismeester en aan de woningcorporatie en inmiddels opgelost. Naast het Tai Wai Huis komt een wooncomplex voor Nederlandse ouderen. “We hebben plannen om contacten te gaan leggen met de nieuwe burens. Het zou toch geweldig zijn als de Nederlandse senioren hier komen om de Chinese ouderen de Nederlandse taal te leren en vice versa”, aldus van der Herberg. Kortom, toekomstplannen genoeg. “Een rustig dorp willen we wel, maar er moet ook wat gebeuren”, lacht de heer Ip.

Chinezen een van de oudste minderheidsgroepen

Chinezen vormen één van de oudste minderheidsgroepen in Nederland. Rond 1900 kwamen de eerste Chinezen naar Nederland die werkzaam waren als zeelieden. Na de crisis in de jaren '30 zijn zij andere werkzaamheden gaan zoeken, zoals het verkopen van lekkernijen. Later opende een flink aantal Chinezen restaurants. Chinezen behoorden niet tot de doelgroep van het Nederlandse minderhedenbeleid. Zij wilden dit zelf ook niet, omdat zij graag voor zichzelf wilden zorgen hetgeen ook jarenlang prima lukte. Toen de Chinese restaurants minder bloeiden door concurrentie van andere horeca-gelegenheden kregen veel Chinezen het financieel moeilijk. Chinese ouderen hebben relatief een laag gemiddeld opleidingsniveau, verkeren in maatschappelijk isolement, beheersen de Nederlandse taal slecht en hebben een lage sociaal-economische positie. Ook vindt een verschuiving plaats in de gezinsstructuur. Generaties wonen niet altijd meer bij elkaar. Toch wordt er nog veel onderlinge zorg geboden. De Chinese gemeenschap leeft verspreid over het land, vooral in Amsterdam, Den Haag en Rotterdam. Er wonen ongeveer 45000 Chinezen in ons land. Bronnen: Chinese ouderen in Amsterdam, artikel van Ewoud Butter, 1996. Een reis van duizend mijlen. NIZW, 2002.

Meer informatie over Chinese ouderen:

Stichting Inspraakorgaan Chinezen: info@ioc-ch.nl
http://www.ioc-ch.nl/component/option,com_contact/catid,1/Itemid,9/lang,nl/

Een reis van duizend mijlen. Eindrapportage inventarisatie vernieuwende projecten
 Voor Chinese ouderen. NIZW, juli 2002. Mertens, H en Cadat, M.
<http://www.fnao.nl/Docs/Allochtone%20ouderen/reis.pdf>

Rubriek 'senioren vertellen', op site van Zilveren Kracht: Chinese vereniging het Zonnetje.
<http://www.zilverenkracht.nl/smartsite.htm?id=81979>

In 2004 heeft de Stichting Architectenonderzoek Gebouwen Gezondheidszorg (Stagg) een onderzoek uitgevoerd naar woonzorgvoorzieningen voor ouderen in de multiculturele samenleving, ook naar Chinese ouderen.
<http://www.stagg.nl/studie/studiecontent.php?mainitemid=4&subitemid=8&subsubitemid=0&subsubitemprojectid=0>

Projecten voor Chinese ouderen:

Woongroep voor Chinese ouderen de Chinese Brug, in Den Haag.
www.gemeenschappelijkwonen.nl

Project Foe Ooi Leeuw, complex van 54 seniorenwoningen in Amsterdam Zuidoost.
<http://www.caboamsterdam.nl/Chinese%20woongroep/Chinese%20woongroep.htm>

Wooncomplex Ka Fook Mansion in Delfshaven met 43 zelfstandige tweekamerwoningen voor Chinese ouderen. <http://www.kansenatlas.nl/wonen/groepallocht.pdf>